

Hitler a legnagyobb médiasztár

„2011 nyara. Berlin közepén egy üres telken, katonai egyenruhában ötvenhat esztendőes férfi ébredezik: Adolf Hitler. Amit talál: béke, demokrácia, rengeteg külföldi és egy női kancellár... Ebben az új világban a tőle elvárható fanatikus hittal új karrierbe kezd – a televízióban.” Ezt olvassuk a magyar származású Timur Vermes *Nézd, ki van itt* című első regényének hátsó borítóján. A mű a 2013-as év legjelentősebb európai könyvsikere. Csak Németországban egymillió példány kelt el belőle. Az író, aki történelmet tanult, a bemutatón elmondta, újságírói tapasztalata, és hogy gyakran kell lenni, segítette a forrásanyagok kezelésében. A *Mein Kampf* olvasása közben például ráébredt arra, hogy ha sablonokban gondolkodunk, nem engedjük meglepni magunkat...

Ebben a könyvben szarkasztikus és szellemes módon von párhuzamot a Hitler iránti egykori rajongás és napjaink celebkultusza között. Ahogyan a könyvbemutató címében is megfogalmazódik: Hit-

ler a legnagyobb médiasztár. Zseniális ötlet! Szórakoztató és egyben teljesen új megközelítése a Hitler-kérdésnek. Hogyan kezdett ezzel a témával foglalkozni és miért éppen így?

Az ötlet maga – Hitler visszatérése – az első. Ha ez megvan, a kérdés már csak az, mi történik ezzel az emberrel a továbbiakban. A figura nagyon sok mindent már előre meghatározott számomra, hiszen ha egy ilyen alak feltűnik a színen, akkor mindenki azt gondolja róla, hogy színész. Ha pedig színész, akkor előbb-utóbb jön egy ügynökség, amelyik felkarolja, erre reagál a média, és így tovább. Módszeresen egymásból adódnak a helyzetek és tulajdonképpen ez a folyamat magától felmutatja a mechanizmusokat, amelyek lejátszódnak a médiában is. Ha az ember vidáman, szórakoztatóan próbálja felmutatni ezt, eljutunk a médiavilágba.

Azt mondta a bemutatón, hogy ha ki akarsz lépni mások árnyékából, pikánsat, provokatívat kell írni. Németországban valamiféle nyugtalanító megszállottsággal kapcsolatban szokták emlegetni Hitlert. A *Süddeutsche Zeitung* szerint például a regény sikere nem feltétlenül irodalmi értékében rejlik, hanem ebben. Nekem pedig úgy tűnik, a szatíra a legjobb feszültségoldó. Mi a véleménye erről?

Úgy gondolom, a *Süddeutsche Zeitung* nagyon leegyszerűsíti ezt a kérdést, viszont nagyon sok Hitlerrel foglalkozó könyv van, ami egyáltalán nem sikeres. Ha ők azt mondják, hogy a siker oka a témaválasztás, akkor nem megválaszolták a kérdést, hanem leegyszerűsítették. Ami a megszállottságot illeti, véleményem szerint ez viszonylag normális jelenség. Hiszen nagyon sokakat érintett a II. világháború vagy a Harmadik Birodalom, a téma a mai napig megérint bennünket. Ma nem annyira témákról beszélnek, hanem általában személyekhez kötik az eseményeket, ezt a *Süddeutsche Zeitung*nak is

tudnia kellene. Tulajdonképpen normális, hogy Hitler iránt ilyen érdeklődés van. Az, hogy egy alakban, egy figurában testesül meg ez az érdeklődés, szerintem nem megszállottság, manapság így mesélünk el történeteket. Ezen nem meglepődni kell, hanem meg kell tanulni kezelni a jelenséget. Azzal, hogy megszállottságot mondunk, nagyon leegyszerűsítettük a dolgot. Ami a szatírát illeti, ez a könyv kérdéseket vet föl, ugyanakkor nem ad könnyű válaszokat. Nagyon is nyugtalanító dolgok vetik fel bennünk a kérdéseket, és ha jól működik a könyv – és nagyon örülök, ha így van –, akkor felmerülnek az emberben ezek a kérdések, amelyek semmiképpen sem hagynak bennünket hidegen, ugyanakkor nincsenek kész válaszok. A válaszokat meg kell találni. Úgy gondolom, ez jó kiindulási alap egy könyvhöz.

Huszonyolc nyelvre készül fordítás...

Harminchat!

Igen? Gratulálok! Filmet is terveznek készíteni a könyv alapján. Mit gondol, mennyire segíthet ez a morális témák átgondolásában?

Lehet valami tudatállapot változásra számítani? Segítheti-e a fiatalokat megnyitni, elgondolkodtatni? Azért is kérdezem ezt, mert a bemutató előtt két fiatal kézbe vette a kötetet és nézték a borítót, ami remek, és az egyik rögtön felismerte, ki van a címlapon, a másik elsőre azt mondta, hogy ez egy madár. Az jutott eszemben hogy talán ez a témakör a fiataloktól már annyira eltávolodott, hogy nem ugrik be, kicsoda a borítón lévő alak?

A szimbólumok mindig kényesek. Ismerjük a Batman-logót. A feleségem például évekig egy tátott száját látott ebben a logóban. Vagy például a német sziget, Sylt matricáját sokan az autójukra ragasztják... én is sokszor gondolkodtam a logón, hogy rózsza akar lenni vagy egy géppuska, nem láttam a szigetet. Ami a borítót illeti, elég nagy a találati arány. Hogy valaki elsőre nem ismerte fel, még nem jelenti azt, hogy rosszul választottunk. Ami az ifjúságot illeti, náluk főleg a hangoskönyv az igazán népszerű, aminek különböző következményei vannak. Elkezdenek olvasni akár az iskolában, akár önként is foglalkoznak a témával és aztán történelem órán valamit nekiszegezhetnek a tanárnak, olyan kérdéseket, amikre nem feltétlenül az átlag válaszait adhatja a tanár, és elkezdenek sajátos módon foglalkozni a témával. Ha például megnézzük azt, hogy Hitler azt szerette volna, hogy az óvodák előtt lassabban vezessenek, akkor felmerül a diákokban, hogy tényleg, valóban ezt gondolta? Valóban

így volt? Ez nem is olyan rossz gondolat! És akkor máris annál a vitás megközelítésnél tartunk, hogy mit ellenzünk Hitler gondolataiban. Szóval nem automatikusan ellenezzük minden gondolatát, hanem csak bizonyos tartalmakat ellenzünk és pontosan ezekről a tartalmakról kellene beszélnünk.

Németországban hogyan tekintik ma a Hitler-kérdést? Hogyan látják Európát, Magyarországot politikai szempontból?

A Hitler-kérdés Németországban igen nehéz kérdés. Különböző módokon reagálnak rá a fiatalok, akik inkább szórakozni szeretnének. Hozzáférhető sok dokumentáció, dokumentumfilm, a televíziók is tele vannak adásokkal, mert hát ez egy jó sztori. Sokan inkább felejtetni szeretnének. Vannak, akik csak bizonyos módon szeretnék ezt a témát feldolgozni, például akik szerint nem szabad humorosan kezelni, mert akkor komolytalanná válik. Nagyon sokféle módja van annak, hogy ezt a témát hogyan kezelik, nincs egységes megközelítés. Egy dologról vannak meggyőződve, hogy soha többet ilyet nem szeretnének. Ami pedig a magyar helyzetet illeti, valóban értetlenül állnak előtte. Egyrészt, hogy a magyarok többsége emögött a politika mögött áll, illetve, hogy Európából miért késik ennyire a válasz. Úgy gondolom, hogy gyorsabb és hangosabb választ kellene adni. Engem igazából megdöbbsent, sokkol, hogyan történik mindez.

Ön szerint milyen világ közelít? Ha tanácsot adhatna a fiatal generációnak a közösségi életünkkel, a médiával, a tudatformáló erőkkkel kapcsolatban, mi lenne az?

Nem hiszem, hogy tanácsokat tudnék adni a fiataloknak. Úgy gondolom, hogy azokat a témákat kellene érdekesen felmutatni, amivel foglalkozniuk kellene, olyan formában, amely megragadja őket. Ami a jövőt illeti, ez egy vidám dolog! Tulajdonképpen épp Hitlerben láttam elsőként egy olyan személyt, aki előre meg tudta volna mondani, hogy szerinte háromszáz év múlva mi fog történni. Én nem tudom ezt így előre megmondani és szerintem mentálisan egészséges ember nem is tudja, úgyszólván inkább passzolnék ennél a kérdésnél. Különbözik az egyik kedvenc jelenetem a könyvben éppen az, amikor a televíziós műsorban zöldpárti politikussal beszélgetnek és felmerül a kérdés, hogy mennyire látunk előre a jövőbe és akkor a politikusnő azt mondja, hát, olyan tíz évet, körülbelül, talán. Míg Hitler magától értetődően azt válaszolja, hogy ő háromszáz évre tervez, háromszáz évre lát előre. Nos, ez a megközelítés nagyon szórakoztató, de nem lehet komolyan venni.

ÉLET ÉS ●
IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Kedvezményes előfizetési díj 1 évre 18 000 Ft
Megrendelhető a szerkesztőségben
(1089 Bp., Rezső tér 15.)
Telefon: 210-5149, 210-5159
Fax: 303-9241, e-mail: es@es.hu

AMI A CÍME.
Megjelenik minden pénteken!
Keresse az újságárusoknál
vagy fizessen elő!